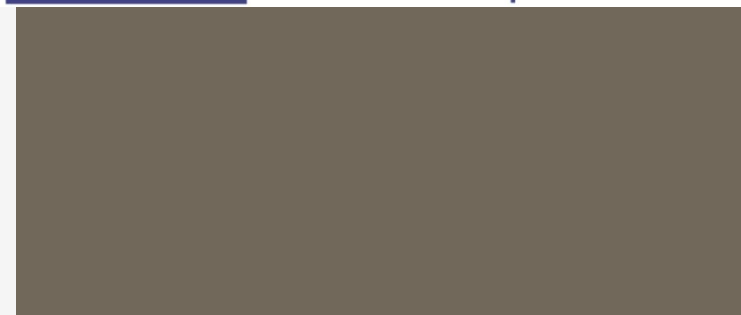

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Економічні відносини ЄС з Україною у сучасних правових рамках

© Чугаєв О. А., 2021

За підтримки програми Еразмус+ Європейського Союзу в межах проекту Центру досконалості Жана Моне №611625-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CoE «Поглиблений розвиток європейських студій в Україні: міждисциплінарний підхід».

Підтримка Європейською Комісією створення цієї публікації не передбачає підтримку її змісту, який відображає думку тільки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, яка тут міститься.

With the support of the Erasmus+ Programme of the European Union within the Jean Monnet Centre of Excellence Project № 611625-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CoE “Advancing European Studies in Ukraine: Interdisciplinary Approach”.

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Зовнішньоторговельні відносини України і ЄС

- Експорт України в ЄС (9 міс. 2020 р., Державна служба статистики України):
 - Товари 13,1 млрд дол.
 - Послуги 3,1 млрд дол.
- Імпорт України з ЄС:
 - Товари 16,4 млрд дол.
 - Послуги 2,0 млрд дол.
- Імпортні тарифи в ЄС для експорту з України (тариф мінус преференційна маржа, СОТ, 2018 р.):
 - Сільськогосподарський експорт $6,4 - 3,2 = 3,2\%$
 - Промисловий експорт $1,3 - 1,2 = 0,1\%$
- ЄС – 40% зовнішньої торгівлі України (2019 р.)
- Україна – 18й найбільший торговельний партнер ЄС (1,1%)
- <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/>

Експорт товарів України в ЄС, 9 міс 2020 р.

Товари	Частка, %	Зростання, %
Продукти рослинного походження	17,2	-29,5
Жири та олії тваринного або рослинного походження	10,2	23,7
Готові харчові продукти	5	-6,5
Руди, шлак і зола	7,3	-34,8
Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	3,1	-5,3
Деревина і вироби з деревини	5,6	-6,4
Текстильні матеріали та текстильні вироби	3,6	-12,9
Недорогоцінні метали та вироби з них	17,2	-24,1
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	14,7	-9,3
Меблі	3,3	5,4

Джерело: Державна служба статистики України

Імпорт товарів України з ЄС, 9 міс 2020 р.

Товари	Частка, %	Зростання, %
Живі тварини; продукти тваринного походження	2,8	29,2
Продукти рослинного походження	2,8	4,8
Готові харчові продукти	7,9	15,3
Палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	7,2	-42,2
Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	19,5	-2,4
- фармацевтична продукція	7,4	10,5
Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	7,4	-2,2
Папір та картон	2,6	-7,6
Текстильні матеріали та текстильні вироби	3,0	-12,6
Недорогоцінні метали та вироби з них	5,3	-11,9
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	21,6	-11,1

Джерело: Державна служба статистики України

Експорт послуг України в ЄС, 9 міс 2020 р.

Послуги	Частка, %	Зростання, %
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	22,2	-10,6
Транспортні послуги	26,2	-20,9
Послуги, пов'язані з подорожами	0,9	-43,9
Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги	32,3	33,2
Ділові послуги	13,0	-5,7

Джерело: Державна служба статистики України

Імпорт послуг України з ЄС, 9 міс 2020 р.

Послуги	Частка, %	Зростання, %
Транспортні послуги	19,8	-33,9
Послуги, пов'язані з подорожами	10,8	-53,7
Послуги зі страхування	4,1	43,5
Послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю	10,6	-9,5
Роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності	14,4	-13,8
Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги	13,0	7,5
Ділові послуги	22,3	-26,1

Джерело: Державна служба статистики України

Угода про асоціацію

РОЗДІЛ IV ТОРГІВЛЯ І ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ТОРГІВЛЕЮ

- Створення поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі протягом 10 років
- Запрацювала з початку 2016 р. до моменту завершення процесу ратифікації Угоди про асоціацію

Національний режим і доступ товарів на ринки

- **Глава 1 «Національний режим і доступ товарів на ринки»**
- Зменшення імпортного мита – згідно графіків у **Додатку I-A**:
 - Базова ставка і тривалість перехідного періоду для скасування або зниження мита
 - Перехідний період у випадку ЄС менший (7 років)
 - Економія для експортерів
- У **Доповненні до Додатку I-A** вказані тарифні квоти
 - Сільськогосподарська продукція
 - Принцип «перший прийшов – перший отримав» /ліцензування
- **Додаток I-B**: графік скасування мита Україною для імпорту одягу, що був у використанні
- Можливості прискорення лібералізації руху товарів:
 - Якщо зниження ставки мита згідно режиму РНС
 - Через 5 років – консультації щодо прискорення і розширення скасування мита

Національний режим і доступ товарів на ринки

- Експортні мита мають бути також скасовані:
 - Виняток для України: протягом перехідного періоду у 10 років згідно розкладу у **Додатку I-С** – на живу худобу, шкіряну сировину, насіння окремих видів олійних культур, металобрухт та напівфабрикати з нього
 - Згідно **Додатку I-D** Україна протягом 15 років може використовувати спеціальні заходи у формі додаткового експортні мита для вказаних товарів у випадку перевищенні експортом з України до ЄС конкретного товару вказаних граничних обсягів
- Забороняються експортні субсидії для сільськогосподарських товарів, що призначені для продажу на території іншої сторони
- Забороняються також обмеження на експорт та імпорт між сторонами крім випадків, коли це обумовлено в Угоді (або статтями XI, XX, XXI ГАТТ-1994)
- Не перешкоджає створенню **інтеграційних утворень**, якщо це не суперечить положенням Угоди про асоціацію
- Переговори щодо утворення зони вільної торгівлі з країнами, які утворюють з ЄС митний союз

Правила походження товарів

- Правила походження товарів для цілей забезпечення преференційного режиму в рамках Угоди викладені у **Протоколі 1** до Угоди (щодо визначення концепції «походження товарів» і методів адміністративного співробітництва).
- Цілковите вироблення (в ЄС або в Україні) або достатній рівень переробки.
- Принцип кумуляції дозволяє включати до преференційного режиму товари, недостатньо перероблені в ЄС, але вироблені на основі матеріалів, що походять з України, як товари, що походять з ЄС (і навпаки)
- Обмеження на віднесення до повністю вироблених товарів продукції морського промислу на кораблях або плавучих базах України або ЄС
- Визначення статусу достатнього ступеню обробки для різних груп товарів деталізується у **Додатку I і II** до Протоколу 1.
- Підтвердження походження:
 - Сертифікат з перевезення товару EUR.1, наданий митними органами країни-експортера,
 - Декларація інвойс, надана експортером:
 - обмеження вартості партії товарів у 6000 євро
 - статус затвердженого експортера
 - Звільняються від підтвердження походження (обмеження вартості, якщо не призначені для продажу):
 - малі пакунки, що пересилаються між приватними особами
 - особистий багаж подорожніх
- Вимоги до оформлення сертифікату EUR.1 та декларації інвойс містяться у Додатках III і IV до Протоколу 1:
 - на одній з офіційних мов ЄС на папері з друкованим фоновим візерунком
- Правила походження у Регіональній Конвенції про Пан-Євро-Середземноморські преференційні правила визначення походження товарів

Засоби захисту торгівлі

- **Глава 2 «Засоби захисту торгівлі»** дає можливість сторонам Угоди в окремих випадках захищати власний ринок згідно норм СОТ (стаття XIX ГАТТ-1994, Угода про захисні заходи, стаття 5 Угоди про сільське господарство) після проведення розслідування
- Якщо імпорт певного товару швидко зростає, що спричиняє чи загрожує спричинити серйозну шкоду національному виробнику Україна користується привілеями, наданими статтею 9 Угоди про захисні заходи, як країна, що має статус країни, що розвивається
- Захисне мито щодо імпорту Україною легкових автомобілів з ЄС, якщо перевищує обсяги, вказані у **Додатку II ...**, 15 років
- Використання антидемпінгових та компенсаційних заходів
- Замість використання антидемпінгового мита або компенсаційного мита рекомендується вдаватися до цінових зобов'язань експортерів

Митні питання і сприяння торгівлі

- **Глава 5 «Митні питання і сприяння торгівлі»**
- Застосування єдиного адміністративного документу з метою митного декларування
- Спрощені процедури для уповноважених економічних операторів (трейдерів)
- Необов'язковість використання митних брокерів
- Застосування ряду міжнародних документів Всесвітньої митної організації (Рамкові стандарти забезпечення і спрощення митних процедур міжнародної торгівлі 2005 р., Конвенція про тимчасове ввезення 1990 р., Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису і кодування товарів 1983 р., Декларація з професійної етики), СОТ (Угода про застосування статті VIII ГАТТ-1994 р.), ООН (Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП 1975 р., Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажу на кордонах 1982 р), митних прототипів ЄС, Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур 1973 р.
- Митні прототипи (customs blueprints) є настановами в різних сферах роботи митних органів, розробленими на основі найкращої практики в ЄС.

Митні питання і сприяння торгівлі

- Обмеження на розмір митних зборів так, щоб вони не перевищували приблизну вартість наданих послуг і тим самим не були інструментом прихованого протекціонізму або поповнення державного бюджету
- Митні збори та платежі не повинні розраховуватися на адвалорній основі
- Правила митної оцінки мають відповідати Угоді про застосування Статті VII ГАТТ-1994, не можуть передбачати вимоги щодо мінімальної вартості
- Митне співробітництво
- Глава 1 також передбачає адміністративне співробітництво для протидії незаконних дій у митній сфері. У випадку неодноразової неспроможності такого співробітництва (зокрема, щодо перевірки походження товарів) або шахрайства з боку однієї сторони інша сторона може після консультацій в рамках Комітету з питань торгівлі призупинити преференційний режим для відповідних товарів на строк до 6 місяців з правом продовження.
- Митне співробітництво також регулюються **Протоколом №2** щодо взаємної адміністративної допомоги з митних питань

Митні питання і сприяння торгівлі

- Наближення митного законодавства України до відповідного законодавства ЄС має відбуватися згідно **Додатку XV**.
- Впровадження у законодавство України значної частини положень Модернізованого митного кодексу ЄС (**Регламент №450/2008**) протягом 3 років. Частина положень мають бути впроваджені на основі принципу найкращих зусиль.
- Наближення передбачається по таких питаннях: обмін і зберігання інформації, митні посередники, уповноважені суб'єкти господарювання, рішення в рамках митного законодавства, збори та витрати, застосування штрафів, конвертація валюти, походження товарів, митна вартість, митний борг, гарантії, визначення ставки мита, терміни оплати, відшкодування та звільнення від сплати, митне декларування, митний нагляд, транспортування, презентація товарів, транзит, перевірка, відпуск товарів, зберігання товарів, вільні зони, тимчасове ввезення і вивезення, переробка тощо.
- Разом з тим гармонізація не передбачена по таких питаннях як митна територія, електронні системи, спільна система управління ризиками, спільний митний тариф, преференційне походження товарів, продукти рибальства, переміщення авіа- і морським транспортом всередині товариства тощо.
- Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами від 20.05.1987 р.
- Конвенція про єдиний режим транзиту від 20.05.1987 р.
- Розділи I і II Регламенту Ради (ЄС) №1186/2009 про заснування режиму співтовариства щодо звільнення від сплати мита
- Регламент Ради (ЄС) №1383/2003 щодо митних дій проти товарів, підозрюваних в порушенні окремих прав інтелектуальної власності та необхідних заходів проти товарів, що порушують такі права і Регламенту Комісії (ЄС) №1891/2004 що встановлює положення для імплементації Регламенту Ради (ЄС) №1383/2003.

Технічні бар'єри у торгівлі

- **Глава 3 «Технічні бар'єри у торгівлі»**
- Щодо технічних регламентів, стандартів, і робіт з оцінки відповідності
- Крім санітарних та фітосанітарних заходів і до закупівельних специфікацій органів влади для власних потреб
- Наближення з технічними регламентами ЄС та системами стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду ЄС
- Горизонтальне законодавство – 1 рік на адаптацію до норм ЄС
 - загальна безпека продукції
 - встановлення вимог для акредитації та ринкового нагляду
 - загальна система маркетингу продукції
 - одиниці виміру
 - відповідальність за дефектну (браковану) продукцію

Технічні бар'єри у торгівлі

Вертикальне (по галузях) – 2-5 років

- машини
- електромагнітна сумісність
- різні види обладнання, що працює під тиском
- ліфти
- безпека іграшок
- електричне обладнання, розраховане на певні граничні значення напруги
- вимоги до коефіцієнта корисної дії нових водонагрівних котлів, що працюють на рідкому чи газоподібному паливі
- прилади, що працюють на газоподібному паливі
- засоби індивідуального захисту
- технічні вимоги щодо енергоспоживання електричних побутових холодильників та морозильних камер
- зважувальні прилади
- суднове обладнання
- медичні пристрої, активні імплантовані медичні пристрої, медичні пристрої для діагностики *in vitro*
- обладнання та системи захисту, призначені для застосування у вибухонебезпечній атмосфері
- радіо-і телекомунікаційне термінальне обладнання та взаємне визнання його відповідності
- канатні установки для перевезення людей
- прогулянкові судна
- будівельні вироби
- пакування та відходи пакування
- вибухові речовини цивільного призначення
- зазначення маркування та стандартної інформації щодо споживання енергії та інших ресурсів, пов'язаних з енергетичними продуктами
- високошвидкісні залізні дороги

Технічні бар'єри у торгівлі

- Утримання від зайвих змін (крім наближення)
- Участь у європейських та міжнародних організаціях зі стандартизації
- Поступове впровадження зводу Європейських стандартів (EN) як національних стандартів
- Україна скасовуватиме конфліктні національні стандарти (ГОСТ)
- Угода про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів /Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Goods – Торгівля в секторах, охоплених Угодою, на тих самих умовах, які всередині ЄС
- Маркування та етикетування
 - Не застосовуються з метою створення зайвих перешкод
 - Бажано залишати вимоги лише для адаптації acquis ЄС та з метою захисту здоров'я, безпеки чи навколишнього середовища ...
 - Право вимагати інформацію визначеною мовою

- Портал для експортерів в/з ЄС

Access2Markets

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/>)

- **Пульс Угоди** (<http://pulse.eu-ua.org>)